

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠΙΤΕΡΗΣ
ΠΡΩΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΖΑΚΥΝΘΩ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ
ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

Ο ΝΕΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΕΚΚΟΣΜΙΚΕΥΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ

Α. ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ

1. Ἡ ἀποστολή τοῦ εὐαγγελισμοῦ

Τό ἔργο τοῦ εὐαγγελισμοῦ ἀποτελεῖ θεμελιώδη ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπορρέει ἄμεσα ἀπό τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου: «πορευθέντες οἷν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. 28, 19). Ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει γιά νά εὐαγγελίζεται, ὅπως χαρακτηριστικά ὑπογράμμισε ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' στήν ἐγκύκλιο ἐπιστολή *Evangelii Nuntiandi* (§ 14).

Κατά τή διάρκεια τῶν δύο καί πλέον χιλιετιῶν τῆς ἱστορίας της, καί παρά τίς συνεχεῖς κοινωνικές καί ἱστορικές μεταβολές, ἡ Ἐκκλησία παρέμεινε πιστή σέ αὐτή τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου της. Μέ τά λόγια τοῦ Παύλου ΣΤ', «εὐαγγελίζεσθαι σημαίνει νά ἀναγγέλλει κανεῖς τό ὄνομα, τή διδασκαλία, τή ζωή, τίς ὑποσχέσεις, τή Βασιλεία καί τό Μυστήριο τοῦ Ἰησοῦ τῆς Ναζαρέτ, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (*Evangelii Nuntiandi*, § 22).

Στή σύγχρονη ἐποχή ἡ Δυτική Ἐκκλησία ἀντιλαμβάνεται τόν εὐαγγελισμό ὡς μιά πορεία μύησης, ἡ ὁποία συχνά περιγράφεται μέ τούς ὅρους «ἐπανευαγγελισμός» ἢ «νέος εὐαγγελισμός». Οἱ ὅροι αὐτοί ἀναφέρονται κυρίως σέ περιοχές μέ μακρά χριστιανική παράδοση, οἱ ὁποῖες ὅμως βιώνουν ἔντονα φαινόμενα ἐκκοσμικεύσης καί θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας.

Ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων, ἡ Ἐκκλησία σήμερα ἐπιχειρεῖ νά προτείνει ἐκ νέου τό αἰώνιο μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου μέσα ἀπό μιά διαδικασία μύησης στήν πίστη. Στόχος αὐτῆς

τῆς πρότασης εἶναι ἡ διαμόρφωση ὄριμων χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι θά ἔχουν ἐπίγνωσι ὅτι ἔχουν κληθεῖ προσωπικά ἀπό τόν ἴδιο τόν Χριστό νά Τόν γνωρίσουν καί νά Τόν βιώσουν μέσα στήν ἐκκλησιαστική κοινότητα, τοποθετῶντας Τον στό κέντρο τῆς ὑπαρξίς τους.

2. Ἀποσαφήνιση τῶν ὄρων

Στόν καθολικό θεολογικό λόγο προτιμᾶται σήμερα ὁ ὅρος «νέος εὐαγγελισμός» ἀντί τοῦ ὄρου «ἐπανευαγγελισμός». Ἡ ἐπιλογή αὐτή ἀποσκοπεῖ στό νά ὑπογραμμίσει ὅτι ἡ σημερινή ἱστορική συγκυρία ἀπαιτεῖ μιᾶ νέα δυναμική στήν ἀναγγελία τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὅπως ἔχει ἐπισημανθεῖ, γίνεται λόγος γιά «νέο εὐαγγελισμό», προκειμένου νά διλωθεῖ ἡ ἀνάγκη νά ἀναγγελθεῖ ἐκ νέου τό διαχρονικό μήνυμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ νέο ἐνθουσιασμό καί μέ νέους τρόπους ἔκφρασης. Ἡ χρήση τοῦ ὄρου «ἐπανευαγγελισμός» θά μπορούσε νά δώσει τήν ἐντύπωση μιᾶς ἀπλῆς βελτίωσης ἢ διόρθωσης τῶν ποιμαντικῶν πρακτικῶν τοῦ παρελθόντος.

Ἀντίθετα, ὁ νέος εὐαγγελισμός προϋποθέτει τήν ἀναζήτηση νέων θεωρητικῶν καί πρακτικῶν μορφῶν, μέσα ἀπό τίς ὁποῖες τό διαχρονικό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου θά μπορέσει νά ἀκουστεῖ ἐκ νέου μέσα στό πλαίσιο ἑνός διαφορετικοῦ κοινωνικοῦ καί πολιτισμικοῦ περιβάλλοντος.

Δέν πρόκειται, ἐπομένως, γιά μιᾶ ἀρχή ἀπό τό μηδέν. Ἡ Ἐκκλησία οἰκοδομεῖ πάνω στά θεμέλια τῆς παράδοσός της, πραγματοποιώντας τίς ἀναγκαῖες ἀναπροσαρμογές καί ἀνανεώσεις. Μέ αὐτή τήν ἔννοια, ὁ νέος εὐαγγελισμός ἀφορᾷ τόσο τήν ἀναζωπύρωση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ζήλου ὅσο καί τήν ἀνανέωση τῶν ποιμαντικῶν μεθόδων καί τῶν πολιτισμικῶν τρόπων ἔκφρασης τῆς πίστεως.

B. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΠΑΠΩΝ

3. Μιά ἀναγκαία διευκρίνιση

Γιά νά ἀναδειχθεῖ ὁ ἐπιτακτικός χαρακτῆρας τοῦ αἰτήματος τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ στήν Καθολική Ἐκκλησία, θά παρουσιαστεῖ συνοπτικά ἡ σκέψη τῶν τελευταίων Παπῶν ἐπί τοῦ θέματος.

Ἡ ἐπιλογή αὐτή θά μπορούσε νά δημιουργήσῃ τήν ἐντύπωση —ιδίως στους Ὀρθοδόξους συνομιλητές— ὅτι ἡ Καθολική Ἐκκλησία ταυτίζεται μέ τήν προσωπική σκέψη τῶν ἐκάστοτε Παπῶν. Ὡστόσο, μιᾶ τέτοια ἀντίληψη δέν ἀναποκρίνεται στήν πραγματικότητα.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης δέν ἀποτελεῖ μιά ἀπομονωμένη θεολογική πρόταση, ἀλλά ἀνταντακῶ τό εὐρύτερο θεολογικό καί ποικιαντικό κλίμα τῆς ἐποχῆς. Τό κλίμα αὐτό διαμορφώνεται μέσα ἀπό πολυάριθμες δημοσιεύσεις, θεολογικά συνέδρια καί ποικιαντικές συζητήσεις γύρω ἀπό τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ Ἐκκλησία, μεταξύ τῶν ὁποίων καί τό ζήτημα τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ.

Στό πλαίσιο τῆς διδακτικῆς του διακονίας, ὁ Πάπας συλλέγει καί ἐρμηνεύει αὐτές τίς ἀναζητήσεις καί τίς προβάλλει ἐκ νέου σέ ὁλόκληρη τήν Ἐκκλησία, ἐνθαρρύνοντάς την νά πορευθεῖ πρὸς μιά ἀνανέωση τῆς ζωῆς καί τῆς ἀποστολῆς της. Πρόκειται γιά μιά ἰδιαίτερα ἀπαιτητική ἀποστολή, δεδομένου ὅτι ἡ Καθολική Ἐκκλησία ἀποτελεῖ μιά παγκόσμια πραγματικότητα μέ ποικίλες πολιτισμικές ἐκφράσεις καί διαφορετικές ἱστορικές ἐμπειρίες.

4. Ὁ νέος εὐαγγελισμός κατὰ τόν ἅγιο Ἰωάννη Παῦλο Β΄

Ἡ ἔκφραση «νέος εὐαγγελισμός» χρησιμοποιήθηκε γιά πρώτη φορά ἀπό τόν Ἰωάννη Παῦλο Β΄ τό 1979, κατὰ τή διάρκεια ἀποστολικοῦ ταξιδιοῦ του στή Nowa Huta τῆς Πολωνίας. Τότε δῖλωσε χαρακτηριστικά:

«Ἔχουμε λάβει ἕνα σημάδι ὅτι, στό κατώφλι τῆς νέας χιλιετίας καί μέσα σέ νέες συνθηκῆς ζωῆς, παρουσιάζεται ἐκ νέου ἡ ἀνάγκη νά ἀναγγελθεῖ τό Εὐαγγέλιο. Ἔχει ἀρχίσει ἕνας νέος εὐαγγελισμός, σάν νά ἐπρόκειτο γιά μιά δευτέρη ἀναγγελία, ἃν καί στήν πραγματικότητα εἶναι πάντοτε ἡ ἴδια».

Γιά τόν Ἰωάννη Παῦλο Β΄ ὁ νέος εὐαγγελισμός ἀποτελεῖ ζωτικῆς σημασίας πρόκληση γιά τήν Ἐκκλησία, καθώς συνδέεται μέ μιά νέα πνευματική ἀνανέωση, μιά «νέα Πεντηκοστή». Ὅπως ὑπογράμμισε στήν ἐγκύκλιο *Redemptoris missio*, «ἕνας νέος εὐαγγελισμός, γεμᾶτος ζῆλο, ἀποτελεῖ τήν πρώτη ὑπηρεσία πού ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ νά προσφέρει στόν σύγχρονο ἄνθρωπο» (ἀρ. 11).

Ὁ Πολωνός Πάπας διευκρίνισε ἀργότερα ὅτι ὁ νέος εὐαγγελισμός πρέπει νά εἶναι «νέος στόν ζῆλο, στίς μεθόδους καί στίς ἐκφράσεις του». Πρόκειται ἐπομένως γιά μιά ἀνανέωση πού δέν ἀφορᾷ τό περιεχόμενο τῆς πίστεως, ἀλλά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο αὐτή μεταδίδεται.

5. Ὁ νέος εὐαγγελισμός κατὰ τόν Βενέδικτο ΙΣΤ΄

Καί γιά τόν Πάπα Βενέδικτο ΙΣΤ΄ ὁ νέος εὐαγγελισμός ἀποτελοῦσε ποικιαντική προτεραιότητα. Μέ τή σύγκληση τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων τό 2012,

μέ θέμα «Ο Νέος Εὐαγγελισμός γιὰ τὴ μετάδοσι τῆς χριστιανικῆς πίστεως», ἐπιχείρησε νὰ προωθήσει μιὰ συνολικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἀνανέωσι ἀπέναντι στὶς προκλήσεις τῆς ἐκκοσμίκευσις.

Στὸ προπαρασκευαστικὸ κείμενο τῆς Συνόδου (Instrumentum Laboris) σημειώνεται ὅτι στὸν δυτικὸ κόσμον παρατηρεῖται μιὰ «ἀνησυχητικὴ ἀπώλεια τῆς αἴσθησις τοῦ ἱεροῦ», ἡ ὁποία ὀδηγεῖ ἀκόμη καὶ στὴν ἀμφισβήτησι θεμελιωδῶν στοιχείων τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, ὁ νέος εὐαγγελισμός παρουσιάζεται ὡς μιὰ ἐκκλιση τῆς ἴδιας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἑαυτὸ της, προκειμένου νὰ ἀνακτίσει τίς πνευματικὲς της δυνάμεις καὶ νὰ ἐκφράσει ἐκ νέου τὴν πίστιν της μέσα σὲ ἕνα νέο πολιτισμικὸ περιβάλλον.

6. Ὁ νέος εὐαγγελισμός κατὰ τὸν Πάπα Φραγκίσκο

Στὸ ἔργο τοῦ Πάπα Φραγκίσκου, ὁ νέος εὐαγγελισμός συνδέεται ἰδιαίτερα μὲ τὴν ἀνάδειξη τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Θεοῦ. Μέσα ἀπὸ τὴ διδασκαλία καὶ τὸ ποιμαντικὸ του ὕφος, ἐπιδίωξε νὰ ἀναδείξει τὴν εὐαγγελικὴ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ὡς Σπλαχνικοῦ Πατέρα, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ καὶ συγχωρεῖ.

Ἡ μετασυνοδικὴ ἀποστολικὴ παραίνεσι Evangelii gaudium ἀποτελεῖ τὸ σημαντικότερο ποιμαντικὸ κείμενο αὐτῆς τῆς προσέγγισις. Στὸ πρῶτο της ἄρθρο διαβάζουμε: *«Ἡ χαρὰ τοῦ Εὐαγγελίου γεμίζει τὴν καρδιά καὶ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ ὅσων συναντοῦν τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ὅσοι ἀφήνονται νὰ σωθοῦν ἀπὸ Αὐτὸν ἐλευθερώνονται ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὴ θλίψη, τὸ ἐσωτερικὸ κενὸ καὶ τὴν ἀπομόνωση».*

Σύμφωνα μὲ τὸν Πάπα Φραγκίσκο, ὁ εὐαγγελισμός δὲν ἀποτελεῖ ἐπιβολὴ μιᾶς νέας ὑποχρέωσις, ἀλλὰ πρότασι χαρᾶς: *«Ἡ Ἐκκλησία δὲν αὐξάνεται μὲ τὸν προσηλυτισμὸ, ἀλλὰ μὲ τὴν ἔλξη».*

Γ. ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

7. Ἡ πρόκλησι τῆς ἐκκοσμίκευσις

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸ φαινόμενο τῆς ἐκκοσμίκευσις, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται σὲ μεγάλο βαθμὸ τίς δυτικὲς κοινωνίες τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

Ἡ ἐκκοσμίκευση δέν σημαίνει ἀπλῶς τή μείωση τῆς θρησκευτικῆς πρακτικῆς, ἀλλά συχνά συνεπάγεται μιά βαθύτερη πολιτισμική μετατόπιση, κατά τίν ὁποία ἡ θρησκευτική πίστι παύει νά ἀποτελεῖ σημεῖο ἀναφορᾶς γιά τίν κατανόηση τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης καί τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.

Στό πλαίσιο αὐτό, ὁ χριστιανισμός δέν θεωρεῖται πλέον αὐτονόητο στοιχεῖο τῆς πολιτισμικῆς ταυτότητας τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν. Ἀντίθετα, παρουσιάζεται ὄλο καί περισσότερο ὡς μία ἐπιλογή ἀνάμεσα σέ πολλές ἄλλες κοσμοθεωρίες.

Ἡ κατάσταση αὐτή δημιουργεῖ νέες προκλήσεις γιά τίν Ἐκκλησία. Ὁ εὐαγγελισμός δέν μπορεῖ πλέον νά στηρίζεται σέ κοινωνικές ἢ πολιτισμικές δομές πού ὑποστήριζαν παραδοσιακά τή μετάδοση τῆς πίστεως. Ἀντίθετα, ἀπαιτεῖται μιά πιο προσωπική καί μαρτυρική προσέγγιση, ἡ ὁποία θά ἀναδεικνύει τή βιωματική διάσταση τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Στό πλαίσιο αὐτό, ὁ νέος εὐαγγελισμός καλεῖται νά ἀναπτύξει νέες μορφές παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας μέσα στήν κοινωνία. Ἰδιαίτερη σημασία ἀποκοτῶν οἱ μικρές ἐκκλησιαστικές κοινότητες, τά κινήματα λαϊκῶν, καθῶς καί οἱ πρωτοβουλίες πού ἀναπτύσσονται στόν χῶρο τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς κοινωνικῆς προσφορᾶς καί τοῦ διαλόγου μέ τόν σύγχρονο κόσμο.

8. Ἡ πορεία μύησης ὡς ποιμαντική προοπτική τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ

Ἐνα ἀπό τά σημαντικότερα στοιχεῖα πού ἀναδεικνύονται στή σύγχρονη καθολική ποιμαντική σκέψη εἶναι ἡ ἐπανανακάλυψη τῆς κατηχητικῆς μύησης ὡς βασικῆς ὁδοῦ τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία, ἰδίως μετά τή Β' Βατικανή Σύνοδο, ἐπανεφερε στό προσκίνιο τό ἀρχαῖο πρότυπο τοῦ κατηχουμένου θεσμοῦ, ὅπως αὐτό ἀναπτύχθηκε στους πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες.

Ἡ ἀποστολική πράξη τῶν πρώτων κοινοτήτων δέν περιοριζόταν σέ μιά ἀπλή μετάδοση δογματικῶν γνῶσεων, ἀλλά ἀποτελοῦσε μιά συνολική διαδικασία εἰσαγωγῆς στό μυστήριό τῆς πίστεως καί στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πορεία αὐτή περιελάμβανε τή σταδιακή κατήχηση, τή λειτουργική συμμετοχή καί τίν ἐμπειρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητας.

Στή σύγχρονη ἐκκλησιαστική πραγματικότητα, τό κατηχουμενικό αὐτό πρότυπο ἐπανερχεται μέ νέες μορφές. Ἡ Ἐκκλησία ἐπιδιώκει νά συνοδεύσει τούς ἀνθρώπους σέ μιά πορεία πνευματικῆς ἀναζήτησης, ἡ ὁποία δέν περιορίζεται

σέ μιá στιγμιαία απόφαση πίστεως, αλλά οδηγεί σταδιακά στή διαμόρφωση μιás ώριμης χριστιανικής ταυτότητας.

Ἡ σημασία τῆς πορείας μύησης ἀναγνωρίζεται ιδιαίτερα στό τελετουργικό τῆς μύησης τῶν ἐνθλίκων (Ordo Initiationis Christianae Adultorum), τό ὁποῖο ἐπανεκδόθηκε μετά τή Β΄ Βατικανή Σύνοδο καί ἀποτελεῖ σήμερα βασικό ποιμαντικό ἐργαλεῖο γιά τόν εὐαγγελισμό τῶν ἐνθλίκων.

Ἡ διαδικασία αὐτή ἀνταποκρίνεται ιδιαίτερα στίς ἀνάγκες τῶν σύγχρονων κοινωνιῶν, ὅπου πολλοί ἄνθρωποι δέν ἔχουν λάβει οὐσιαστική θρησκευτική διαπαιδαγώγησι. Γιά τόν λόγο αὐτό, ὁ νέος εὐαγγελισμός δέν περιορίζεται στήν ἐπαναδραστηριοποίηση ἤδη βαπτισμένων πιστῶν, ἀλλά ἀπευθύνεται συχνά σέ ἀνθρώπους πού προσεγγίζουν τήν πίστη γιά πρώτη φορά.

9. Ἐνα δειλό ἀλλά ἐλπιδοφόρο ζύπνημα στή χριστιανική Δύση

Παρά τή συνεχιζόμενη ἐκκοσμίκευση τῆς Δύσης, τά τελευταία χρόνια παρατηροῦνται ὀρισμένα σημάδια ἀναζωπύρωσης τοῦ ἐνδιαφέροντος γιά τήν πίστη. Ἐνα ἀπό τά πιό χαρακτηριστικά φαινόμενα εἶναι ἡ αὔξηση τῶν ἐνθλίκων κατηχουμένων πού ζητοῦν τό βάπτισμα.

Ἡ τάση αὐτή καταγράφεται ιδιαίτερα στή Γαλλία, ὅπου οἱ κατηχούμενοι ἀνέρχονται σέ περίπου 18.000, καθώς καί σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες καί στή Βόρεια Ἀμερική. Σέ πολλές περιπτώσεις, οἱ νέοι αὐτοί πιστοί προέρχονται ἀπό μί θρησκευτικά περιβάλλοντα καί οδηγοῦνται στήν πίστη μέσα ἀπό προσωπικές πνευματικές ἀναζητήσεις.

Τά φαινόμενα αὐτά, ἄν καί περιορισμένα σέ σχέση μέ τή γενικότερη τάση ἐκκοσμίκευσης, ἀποτελοῦν ἐν τούτοις ἐνθαρρυντικές ἐνδείξεις γιά τό μέλλον τοῦ χριστιανισμοῦ.

10. Ἡ μαρτυρία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας στήν Εὐρώπη καί ἡ διαφύλαξη τῆς χριστιανικῆς ταυτότητας τῆς ἡπείρου

Τά τελευταία χρόνια ἡ Καθολική Ἐκκλησία, συχνά σέ συνεργασία μέ ἄλλες χριστιανικές ὁμολογίες, ὑπογραμμίζει τή σημασία τῆς κοινῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας μέσα στήν εὐρωπαϊκή κοινωνία. Πολλές ἐκκλησιαστικές πρωτοβουλίες καί κείμενα ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ Εὐρώπη, παρά τίς βαθιές κοινωνικές καί πολιτιστικές ἀλλαγές, δέν πρέπει νά ἀποκοπεῖ ἀπό τίς πνευματικές καί ἱστορικές της ρίζες, οἱ ὁποῖες συνδέονται στενά μέ τόν Χριστιανισμό.

Ένα από τά σημαντικότερα κείμενα στόν τομέα τής συνεργασίας μεταξύ τών Ἐκκλησιῶν εἶναι ἡ «Charta Oecumenica», ἡ ὁποία προωθήθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τών Ἐπισκοπικῶν Διασκέψεων τής Εὐρώπης (CCEE) καί τή Διάσκεψη τών Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (CEC). Τό κείμενο αὐτό ἀποτελεῖ μιά κοινή δέσμευση τών χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τής Εὐρώπης –Καθολικῶν, Ὁρθοδόξων καί Προτεστάντων– νά ἐνισχύσουν τή μεταξύ τους συνεργασία καί νά δώσουν κοινή μαρτυρία τοῦ Εὐαγγελίου μέσα στήν εὐρωπαϊκή κοινωνία. Ἡ Charta Oecumenica ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη γιά ἐνότητα μεταξύ τών χριστιανῶν, γιά προώθηση τής εἰρήνης, τής δικαιοσύνης καί τοῦ σεβασμοῦ τής ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, ἐνῶ, ταυτόχρονα, ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ εὐρωπαϊκή ταυτότητα ἔχει διαμορφωθεῖ σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τή χριστιανική παράδοση.

Παράλληλα, ἀρκετοί Πάπες καί χριστιανοί ἡγέτες ἔχουν ἐπανειλημμένα τόνισι ὅτι ἡ Εὐρώπη δέν μπορεῖ νά κατανοήσει πλήρως τήν ἱστορία καί τήν ταυτότητα της χωρίς τίς ἰουδαιοχριστιανικές της ρίζες.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Παῦλος Β' τόνισε συχνά ὅτι ἡ Εὐρώπη δέν μπορεῖ νά κατανοήσει τήν ταυτότητα της χωρίς τόν Χριστιανισμό. Σέ ὁμιλία του πρὸς τοὺς λαούς τής Εὐρώπης ἀνέφερε χαρακτηριστικά: «Ἡ Εὐρώπη πρέπει νά ἀνακαλύψει ἐκ νέου τίς χριστιανικές της ρίζες, οἱ ὁποῖες διαμόρφωσαν τήν ἱστορία, τόν πολιτισμό καί τήν πνευματική της ταυτότητα».

Παρόμοια, ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ' ὑπογράμμισε ὅτι ὁ Χριστιανισμός ἀποτελεῖ θεμελιῶδες στοιχεῖο τής εὐρωπαϊκῆς πολιτιστικῆς παράδοσης. Σέ ὁμιλία του τόνισε: «Ὁ Χριστιανισμός δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα θρησκευτικό γεγονός τής ἱστορίας τής Εὐρώπης, ἀλλά μιά καθοριστική δύναμη πού διαμόρφωσε τόν πολιτισμό, τίς ἀξίες καί τήν ἀντίληψη τής ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας».

Ἐπιπλέον, τό μετασυνοδικό ἀποστολικό κείμενο *Ecclesia in Europa* (2003) ὑπογραμμίζει τήν εὐθύνη τών χριστιανῶν νά συμβάλουν ἐνεργά στή ζωή τής εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας: «Ἡ Ἐκκλησία στήν Εὐρώπη καλεῖται νά δώσει νέα μαρτυρία ἐλπίδας, ὑπενθυμίζοντας ὅτι τό Εὐαγγέλιο παραμένει πηγὴ ζωῆς καί ἀνανέωσης γιά τοὺς λαούς τής ἡπείρου».

Ὁ Χριστιανισμός συνέβαλε καθοριστικά στή διαμόρφωση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, τής τέχνης, τής παιδείας καί τών πανεπιστημίων, καθὼς καί στήν ἀνάπτυξη τής ἔννοιας τής ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας καί τών ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ ἀναφορὰ σέ αὐτές τίς ρίζες δέν σημαίνει ἐπιστροφή σέ ἓνα θρησκευτικό πολιτικό σύστημα τοῦ παρελθόντος, ἀλλά μᾶλλον τήν ἀναγνώριση τής ἱστορικῆς καί πολιτιστικῆς συμβολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ στή διαμόρφωση τής εὐρωπαϊκῆς ταυτότητας.

Σήμερα, πολλές χριστιανικές οργανώσεις και κινήματα εργάζονται για να προωθήσουν την παρουσία των χριστιανικών αξιών στον δημόσιο διάλογο της Ευρώπης. Μέσα από πρωτοβουλίες συνεργασίας μεταξύ των Ἐκκλησιῶν, προωθούνται ἀξίες ὅπως ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ κοινωνική δικαιοσύνη, ἡ προστασία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί ὁ σεβασμός τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Σέ μιά ὁλοένα καί πιό πλουραλιστική κοινωνία, οἱ χριστιανοί καλοῦνται νά συμμετέχουν ἐνεργά στον δημόσιο χῶρο, διατηρῶντας, ταυτόχρονα, τήν πνευματική τους ταυτότητα καί συμβάλλοντας στον διάλογο μέ ἄλλες θρησκείες καί κοσμοθεωρίες.

Συνοψίζοντας, ἡ μαρτυρία τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας στήν Εὐρώπη –συχνά σέ συνεργασία μέ ἄλλες χριστιανικές ὁμολογίες– ὑπογραμμίζει ὅτι τό μέλλον τῆς ἡπείρου δέν μπορεῖ νά ἀποκοπεί ἀπό τίς πνευματικές της ρίζες. Ἡ διατήρηση τῆς μνήμης τῆς χριστιανικῆς παράδοσης, σέ συνδυασμό μέ τόν διάλογο καί τήν συνεργασία, θεωρεῖται βασικό στοιχεῖο γιά τήν οἰκοδόμηση μιάς Εὐρώπης πού θά σέβεται τήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, τήν εἰρήνη καί τήν ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν λαῶν.

11. Ἡ μαρτυρία τῆς πίστες στον σύγχρονο κόσμο

Κεντρικό στοιχεῖο τοῦ νέου εὐαγγελισμοῦ ἀποτελεῖ ἡ μαρτυρία τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν. Σέ ἕναν κόσμο πού συχνά ἀντιμετωπίζει μέ δυσπιστία τίς θεσμικές μορφές τῆς θρησκείας, ἡ αὐθεντικότητα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἀποκτᾷ ιδιαίτερη σημασία.

Ὅπως ἔχει ὑπογραμμίσει ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ΄, «ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀκούει πιό πρόθυμα τούς μάρτυρες παρά τούς διδασκάλους· καί ἂν ἀκούει τούς διδασκάλους, τό κάνει ἐπειδὴ εἶναι μάρτυρες».

Ἡ μαρτυρία αὐτή ἐκφράζεται μέ πολλούς τρόπους: μέσα ἀπό τήν ζωή τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν, τήν διακονία πρὸς τούς φτωχοὺς καί τούς περιθωριοποιημένους, τήν παρουσία τῶν χριστιανῶν στον πολιτισμό καί τήν κοινωνία, ἀλλά καί μέσα ἀπό τήν καθημερινή ζωή τῶν πιστῶν.

Μέ τόν τρόπο αὐτό, ὁ νέος εὐαγγελισμός δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἕνα ποιμαντικό πρόγραμμα, ἀλλά μιά συνολική ἀνανέωση τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται γιά μιά διαδικασία πνευματικῆς ἀναγέννησης, ἡ ὁποία καλεῖ τούς πιστούς νά ἀνακαλύψουν ἐκ νέου τήν χαρὰ τῆς πίστες καί νά τή μοιραστοῦν μέ τόν σύγχρονο κόσμο.

Ἡ θεώρηση αὐτή διαπνέεται ἀπό μιά βαθιά χριστιανική ἐλπίδα: τὴν πεποίθησι ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἀναστημένου Κυρίου ἐξακολουθεῖ νὰ καθοδηγεῖ τὴν ἱστορία. Παρὰ τὶς δυσκολίες καὶ τὶς προκλήσεις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνακαλύπτει νέους τρόπους γιὰ νὰ ἀναγγεῖλει τὸ διαχρονικὸ μῆνυμα τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ νέος εὐαγγελισμὸς δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μιά στρατηγικὴ ποιμαντικῆς δράσης. Εἶναι, πρωτίστως, μιά πνευματικὴ ἀνανέωσι τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία καλεῖται νὰ ἐπανανακαλύψῃ τὴν χαρὰ τῆς πίστεως καὶ νὰ τὴν μεταδώσῃ στὸν κόσμον.

Ὑπὸ αὐτὴ τὴν προοπτικὴν, ἡ ἱστορία δὲν βαδίζει πρὸς τὴν ἀποδόμησι τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀλλὰ πρὸς μιά νέα μορφὴ μαρτυρίας τῆς μέσα σὲ ἕναν μεταβαλλόμενον κόσμον. Ἡ ἐλπίδα αὐτὴ δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῆ αἰσιοδοξία, ἀλλὰ ἔκφρασι τῆς ἀναστάσιμης προοπτικῆς τῆς χριστιανικῆς πίστεως.